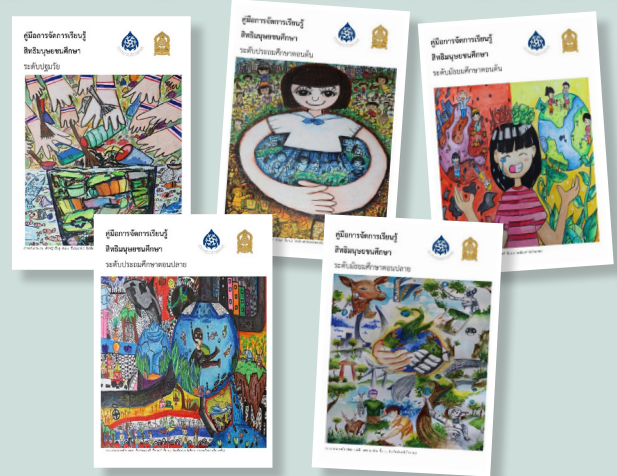

สิทธิมนุษยชนศึกษา กับ การพัฒนาที่ยั่งยืน

การส่งเสริมสิทธิมนุษยชนเป็นหลักการสำคัญที่ถูกบรรจุไว้ในพันธกรณีระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนทุกฉบับ โดยสหประชาชาติมุ่งหวังให้ประชาคมโลกร่วมกันส่งเสริมการศึกษาด้านสิทธิมนุษยชนให้แก่ทุกภาคส่วน รวมทั้งกลุ่มเปราะบางที่เสี่ยงต่อการถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) เล็งเห็นความสำคัญของการศึกษาเรื่องสิทธิมนุษยชนอย่างเป็นระบบในประเทศไทย ในระหว่างปี 2560 – 2562 จึงได้จัดตั้งคณะทำงานด้านส่งเสริมการเคารพสิทธิมนุษยชนเพื่อพัฒนางานด้านสิทธิมนุษยชนศึกษา โดยดำเนินการอย่างมีส่วนร่วมกับผู้ทรงคุณวุฒิด้านสิทธิมนุษยชนศึกษา หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม ครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา และจัดทำ ‘หลักสูตรสิทธิมนุษยชนศึกษาสำหรับกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลาย’ ได้แก่ บุคลากรภาครัฐ ทั้งในภาคการศึกษาและกระบวนการยุติธรรม ภาคธุรกิจ นักบริหารระดับสูง นิสิต นักศึกษา และประชาชนทั่วไป และจัดทำ ‘คู่มือการจัดการเรียนรู้สิทธิมนุษยชนศึกษาสำหรับการศึกษาขั้นพื้นฐาน’ เพื่อให้ครูผู้สอนในโรงเรียนทั่วประเทศใช้เป็นแนวทางจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้านสิทธิมนุษยชนให้แก่นักเรียนทั้ง 5 ช่วงชั้น ตั้งแต่ระดับปฐมวัย ประถมศึกษา

ตอนต้นและตอนปลาย ไปจนถึงระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลายขึ้น โดยเมื่อวันที่ 13 มกราคม 2563 กสม. ได้จัดการสัมมนาวิชาการเพื่อเผยแพร่และส่งมอบหลักสูตรฯ และคู่มือการจัดการเรียนรู้ฯ ดังกล่าว ให้แก่หน่วยงานภาครัฐ ภาคธุรกิจ ภาคการศึกษา ตลอดจนสื่อมวลชนและภาคประชาสังคม ณ โรงแรมเซ็นทารา บายเซ็นทารา ศูนย์ราชการและคอนเวนชันเซ็นเตอร์ แจ้งวัฒนะ

ในการนี้ นายวิชณุ เครืองาม รองนายกรัฐมนตรี ได้กล่าวปาฐกถาในหัวข้อ ‘สิทธิมนุษยชนศึกษา (Human Rights Education) กับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ในสังคมไทย’ สรุปได้ดังนี้

(อ่านต่อหน้า 2)

มุมมอง

วันเสาร์ที่สองของเดือนมกราคมของทุกปี ถือเป็นวันเด็กแห่งชาติ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.) ตระหนักถึงบทบาทของเด็กและเยาวชนซึ่งเป็นทรัพยากรสำคัญของชาติที่จะมีส่วนสร้างสังคมแห่งสันติสุขในภายหน้า โดยเห็นว่าเด็กและเยาวชนเป็นกลุ่มสำคัญยิ่งที่ควรจะได้รับ การส่งเสริมความรู้ความเข้าใจเรื่องสิทธิมนุษยชนเพื่อก้าวสู่สังคมแห่งสันติสุข ที่ผ่านมากสม. จึงได้ร่วมกับคณะครูอาจารย์ตั้งแต่ระดับชั้นปฐมวัย - มัธยมศึกษาตอนปลาย จัดทำ ‘คู่มือการจัดการเรียนรู้สิทธิมนุษยชนศึกษาสำหรับการศึกษาระดับชั้นพื้นฐาน’ เพื่อให้ครูผู้สอนในโรงเรียนทั่วประเทศใช้เป็นแนวทางจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้านสิทธิมนุษยชนให้แก่นักเรียนตั้งแต่ระดับปฐมวัย - มัธยมศึกษาตอนปลาย โดยได้ส่งมอบคู่มือการจัดการเรียนรู้ฯ ดังกล่าว พร้อมทั้ง ‘หลักสูตรสิทธิมนุษยชนศึกษาสำหรับกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลาย’ สำหรับคนทุกกลุ่มในสังคมให้แก่ทุกภาคส่วน เพื่อให้เด็กและเยาวชน รวมทั้งคนทุกกลุ่มในสังคมได้รับการศึกษาเรื่องสิทธิมนุษยชนอย่างเป็นระบบ เมื่อวันที่ 13 มกราคม 2563 ในโอกาสนี้ มุมมองสิทธิ จึงขอหยิบยกปาฐกถาพิเศษหัวข้อ ‘สิทธิมนุษยชนศึกษา (Human Rights Education) กับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ในสังคมไทย’ โดยนายวิษณุ เครืองาม รองนายกรัฐมนตรี ในวันดังกล่าวเพื่อให้ทุกท่านได้เข้าใจถึงความสำคัญของสิทธิมนุษยชนศึกษาาร่วมกัน

นอกจากนี้ ในเดือนเดียวกัน กสม. ยังมีการเผยแพร่และส่งมอบ ‘คู่มือสิทธิมนุษยชนศึกษาสำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐในจังหวัดชายแดนภาคใต้’ ให้แก่เจ้าหน้าที่ของรัฐฝ่ายความมั่นคง เพื่อให้เจ้าหน้าที่ของรัฐและประชาชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ได้รับการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมายความมั่นคงโดยคำนึงถึงหลักสิทธิมนุษยชน ทั้งนี้ผู้อ่านสามารถดาวน์โหลด คู่มือและหลักสูตรต่าง ๆ ที่กล่าวถึงได้ทั้งหมดในมุมมองสิทธิฉบับนี้

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

มุมมองสิทธิ

ปีที่ 19 ฉบับที่ 1 มกราคม 2563

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (กสม.)

ประธานกรรมการ : นายวิษณุ ติงสภิตร

กรรมการ : นางอติสรดา จันทรศิษฐ์
นางประกายรัตน์ ตันธะรังค์
นายสมณ พรมรส
นางสาวอารีวรรณ จตุทอง
นางภิรมย์ ศรีประเสริฐ
นายสุวัฒน์ เทพอารักษ์

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

เลขาธิการ : นายบุญเกิด สมนึก
(รักษาราชการแทน)

รองเลขาธิการ : นางสาวตฤณ กอบศิริกาญจน์
นางสาวอัจฉรา ฉายากุล

“มุมมองสิทธิ” เป็นจดหมายข่าวของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ จัดทำเพื่อเป็นสื่อกลางในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน การนำข้อความหรือเรื่องราวบางส่วนหรือทั้งหมดไปเผยแพร่โปรดอ้างถึงแหล่งข้อมูล

ขอเชิญชวนผู้สนใจส่งบทความเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ในจดหมายข่าว “มุมมองสิทธิ” ได้ตลอดทั้งปี ทั้งนี้เรื่องที่ได้รับการพิจารณาตีพิมพ์ ขอสงวนสิทธิ์ในการปรับปรุงข้อความเพื่อความเหมาะสม

บทความ/ข้อความ หรือความคิดเห็นใด ๆ ที่ปรากฏอยู่ในจดหมายข่าว **“มุมมองสิทธิ”** เป็นความคิดเห็นส่วนตัวของผู้เขียน ซึ่งคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และกองบรรณาธิการไม่จำเป็นต้องเห็นพ้องด้วย

หลักการของสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน

‘สิทธิมนุษยชนศึกษา’ หมายถึง การศึกษาเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน แต่ที่น่าสนใจคือ ‘สิทธิมนุษยชน’ คืออะไร คำอธิบายเรื่องนี้มีมาก แต่งเป็นตำราได้หลายเล่ม และมีการถกเถียงกันมาทั่วโลก แต่หากจะสรุปให้เป็นความหมายที่สั้นที่สุด และไม่มีการโต้แย้งก็อาจสรุปได้ว่า ‘สิทธิมนุษยชน’ ตรงกับคำภาษาอังกฤษว่า ‘Human Rights’ หมายถึงสิทธิของมนุษย์ ดังนั้นใครก็ตามที่เป็นมนุษย์ คน ๆ นั้น จะมีสิทธิบางอย่างถือกำเนิดขึ้น มีขึ้น เป็นขึ้น และเป็นอย่างนั้นตลอดไปจนกระทั่งคน ๆ นั้นวายปราณ โดยไม่ได้เกี่ยวกับกฎบัตร กฎหมายใดมารองรับ ไม่เกี่ยวกับกฎหมายจะคุ้มครอง ปกป้อง ขนาดใด เพียงใด เพราะบุคคลเหล่านั้นมีสิทธินั้น

ตลอดอยู่แล้ว โดยไม่ต้องคำนึงถึงเพศ เชื้อชาติ ศาสนา อาชีพ สถานะทางสังคม ไม่ว่าจะยากดีมีจน หรือความแตกต่างประการใด สิ่งที่จะเป็นสิ่งที่ถกเถียงกันต่อไปคือ สิทธิเหล่านั้นมีอะไรบ้าง และมีขอบเขตเพียงใด แต่ถ้าจะยกตัวอย่างกันโดยไม่ขัดเขินแล้ว

สิทธิมนุษยชน ได้แก่ สิทธิในชีวิต สิทธิในร่างกาย สิทธิในทรัพย์สิน สิทธิในการนับถือศาสนา สิทธิในการแสดงความคิดเห็น เมื่อธรรมชาติได้สร้างมนุษย์ให้เรา มีปาก เราจึงมีสิทธิที่จะพูด มีสมอง เราจึงมีสิทธิที่จะคิดและเลือกนับถือศาสนา มีสองมือสองเท้า จึงมีสิทธิในร่างกาย เมื่อทำมาหากินเรา จึงมีสิทธิในทรัพย์สิน และสิทธิเหล่านี้รัฐจะต้องคุ้มครอง ส่งเสริม ปกป้อง รักษา ขณะเดียวกันเป็นหน้าที่ของรัฐที่จะต้องออกกฎหมายลูกมาเพื่อรองรับสิทธิมนุษยชน หรือภาษากฎหมายเรียกว่า ‘เพื่อให้สมดังสิทธิ’ ภาษาชาวบ้านเรียกว่า ‘เพื่อให้สิทธิเหล่านั้นเป็นจริง ไม่ใช่เพียงสิทธิในตัวหนังสือ’ หลักพื้นฐานสิทธิมนุษยชนมีเท่านี้

ความแตกต่างระหว่างสิทธิมนุษยชน กับ สิทธิตามกฎหมาย

คำว่าสิทธิมนุษยชนใช้กันอย่างแพร่หลายหลังสงครามโลกครั้งที่สอง แต่ไม่ได้หมายความว่าก่อนหน้านี้สิทธิมนุษยชนจะไม่มีและไม่เป็นที่รู้จัก มนุษย์รู้จักสิทธิมนุษยชนมานานนับพันปีแล้ว เพียงแต่ในอดีตเราไม่เรียกว่า สิทธิมนุษยชน เราเรียกว่า ‘สิทธิตามธรรมชาติ’ บ้าง สิทธิที่พระเจ้าเป็นเจ้าของให้มาบ้าง ซึ่งเป็นสิทธิที่ไม่ได้ผูกมัดอยู่กับกฎหมาย เพราะกฎหมายอาจจะใจแคบหรือใจกว้าง วันหนึ่งนึกจะให้สิทธิ ก็เขียนเรื่องสิทธินี้ไว้อย่างหยาบๆ วันหนึ่งแก้กฎหมายก็อาจจะจำกัด ตัดทอนหรือยกเลิกสิทธินี้ไป แต่สิทธิมนุษยชนนั้นจะถูกกระทำอย่างนั้นไม่ได้ จะมีหรือไม่มีบัญญัติไว้ในกฎหมาย สิทธินี้ก็ยังคงสถิตสถาพรอยู่คู่กับความเป็นมนุษย์ ไม่ได้อยู่คู่กับกฎหมาย ในขณะที่สิทธิหลายอย่างเกิดขึ้นเพราะกฎหมาย สิทธิเหล่านั้นจึงไม่ได้เรียกว่า ‘Human Rights’ แต่เรียกว่า ‘Legal Rights’ (สิทธิตามกฎหมาย) เราอาจจะยอมรับทำใจกับสิ่งที่กฎหมายบัญญัติหรือจำกัด แต่สิ่งสำคัญคือเราต้องหวงแหนสิทธิมนุษยชน อันเป็นสิทธิพื้นฐานของเราซึ่งไม่ได้ติดกับกฎหมาย

สมัยผมเรียนกฎหมายใหม่ ๆ มีการยกตัวอย่างกันในห้องเรียนว่า หากมีใครผลิตเครื่องยนต์กลไก หรือผลิตยา ผลิตสูตรอาหาร สำเร็จเป็นผลงานของตน แล้วมีคนลอกเลียนแบบความคิด นั้นนำไปผลิตขายหารายได้เป็นของตัวเอง ถือว่าผิดกฎหมายหรือไม่ เราที่เป็นนักเรียนคิดว่าผิดเนื่องจากละเมิดสิทธิทางความคิดของเรา แต่กฎหมายไทยในขณะนั้นไม่บัญญัติว่าเป็นความผิด

ประเทศไทยวันนั้นยังไม่รู้จักคำว่าสิทธิบัตร ขณะที่หลายประเทศให้ความคุ้มครองแล้ว ผมจำได้ว่าวันนั้นอาจารย์บอกกว่า “ถ้าเธอจะฟ้องก็ต้องไปฟ้องที่อังกฤษ สวิตเซอร์แลนด์ หรือประเทศในยุโรป ซึ่งให้ความคุ้มครองสิ่งเหล่านี้แล้ว” แต่วันนี้ต่างกันเพราะกฎหมายยอมรับ จึงถือว่าเป็นสิทธิ ‘Legal Rights’ สิทธิเหล่านี้จึงไม่ใช่สิทธิมนุษยชน เพราะเกิดขึ้นภายหลังจากการเกิดของมนุษย์ ถ้าเช่นนั้นแล้วคนสมัยก่อนรู้จักสิทธิมนุษยชนได้อย่างไร คนที่เรียนกฎหมายจะเข้าใจว่าหลักความคิดเรื่องสิทธิมนุษยชนเกิดขึ้นมานานแสนนาน ในสมัยโรมันจักรพรรดิเคยสั่งให้ประหารเด็กทารกทุกคนที่ตาสีฟ้า เพราะเกรงว่าจะเป็นภัยต่อมนุษย์ ในขณะที่ทหารบุกเข้าบ้านเพื่อกระชากเด็กทารกตาสีฟ้าออกจากอ้อมอกแม่และเจ้าดาบจะประหารเด็กนั้น แม่ของเด็กผวาเข้ามาป้องกันแล้วพูดว่า “ข้าก่อน ท่านไม่มีสิทธิประหารเด็กคนนี้ เราเป็นแม่ของเด็ก” ทหารตอบว่า “เรามีสิทธิเพราะเป็นคำสั่งของจักรพรรดิ” แม่บอกว่า “ไม่มีสิทธิเพราะกษัตริย์ไม่ได้ให้กำเนิดเด็กคนนี้ เราเป็นผู้ถนอมกล่อมเกลี้ยงเลี้ยงดู คนอื่นไม่ได้เกี่ยวข้อง จึงมีสิทธิโดยธรรมชาติที่พระเจ้าเป็นเจ้าของให้มา” ซึ่งนี่คือรากฐานความคิดเรื่องสิทธิมนุษยชนที่รู้จักกันในเวลาต่อมา

พัฒนาการสิทธิมนุษยชนหลังสงครามโลกครั้งที่ 2

วันนี้สิทธิมนุษยชนพัฒนาไปไกลมาก ตั้งแต่ที่มีการประกาศ ‘ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน’ (ภายหลังเหตุการณ์สงครามโลกครั้งที่ 2) ทั่วโลกก็รู้จักคำ ๆ นี้มากขึ้นและต่อมามีกติการะหว่างประเทศของสหประชาชาติมาขยายความให้ชัดเจนมากขึ้น ทำให้สิทธิมนุษยชนถูกแบ่งเป็น 2 กลุ่มใหญ่ ๆ ได้แก่ สิทธิมนุษยชนทางแพ่งและการเมือง และสิทธิมนุษยชนทางเศรษฐกิจ วันนี้สิทธิมนุษยชนจึงแตกแขนงออกไปมาก เป็นสิทธิของผู้หญิง สิทธิของเด็ก สิทธิของผู้พิการ คนชรา ผู้ใช้แรงงาน สี่อวมวลชน เหล่านี้ คือสิทธิแห่งความเป็นมนุษย์ เมื่อหลักมันมีประวัติมันมี จึงเป็นเรื่องน่าสนใจ น่าศึกษา เพราะเมื่อใดที่เรามีความรู้ เราจะเกิดความรู้สึกหวงแหน ใครจะมาพรากสิทธิจากเราไปไม่ได้ ต้องสู้กันจนหัวฉีกปีกขาดตายกันไปข้างหนึ่ง เพื่อปกป้องรักษาสิทธิแห่งความเป็นมนุษย์นี้ในวันนี้จึงหันมาส่งเสริมการศึกษา และการทำความเข้าใจกับสิทธิมนุษยชน

สิทธิมนุษยชนศึกษาสำหรับการศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน

การศึกษาสิทธิมนุษยชนอาจจะทำได้ทั้งในรูปแบบคือ ห้องเรียนและนอกกรอบ เพราะความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนเป็นสิ่งที่ต้องเรียนรู้ตลอดชีวิต ดังที่เรียกกันว่า ‘Lifelong Education’ ขณะเดียวกันสิทธิมนุษยชนไม่ใช่สิ่งที่ต้องกำหนดตายตัวเรียนอย่างเดียวแต่ต้องปฏิบัติด้วย หลักนี้ตรงกับหลักที่พระพุทธเจ้าสอนว่าทำอะไรก็ตามต้องเริ่มจากการศึกษาเล่าเรียนก่อน (ปริยัติ) แล้วจึงปฏิบัติ จึงจะเกิดปฏิเวธ คือ ผลสัมฤทธิ์ การจัดทำหลักสูตรสิทธิมนุษยชนศึกษาเป็นผลงานของผู้รู้หลายฝ่าย ทั้งนักการศึกษาและนักสิทธิมนุษยชน กำหนดออกมาเป็นหลักสูตร เป็นตุ๊กตา กระจายออกไปหลากหลายภาคส่วนต่าง ๆ

สำหรับหลักสูตรสิทธิมนุษยชนศึกษาสำหรับการศึกษาระดับขั้นพื้นฐานซึ่งเริ่มตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาลไปจนถึงมัธยมศึกษา เป็นการสอนเรื่องสิทธิแก่เด็กอนุบาลสิ่งที่น่าตื่นตันทึ่งมาก เราต้องรู้ว่านี่คือพื้นฐานที่สำคัญที่สุด ตอนพูดกับเด็กอนุบาลให้เขาเข้าใจ อาจไม่ต้องบอกว่าเป็นสิทธิมนุษยชน อาจจะต้องสอนตรง ๆ แต่ต้องพูดให้เขารู้จัก เข้าใจ จึงจะได้รู้จักห่วงแหน ปกป้อง ทะนุถนอม เป็นลำดับ หลักเช่นนี้ในต่างประเทศเคยทำมาก่อน ทั้งอินเดีย ฟินแลนด์ สวีเดน และหลายประเทศในยุโรป จนกระทั่งสูงขึ้นในระดับโรงเรียน อาชีวศึกษา การศึกษานอกระบบ แต่หากย้อนมองกลับมาที่ประเทศไทยนั้น จะพบว่าการสอนเรื่องสิทธิในระดับชั้นอนุบาลจะเป็นเรื่องใหม่ ซึ่งหลักสูตรจะต้องออกแบบให้ดี สอนให้เป็น ทำให้เด็กเข้าใจ ท่านพุทธทาสได้พูดไว้เมื่อหลายสิบปีก่อนว่า การสอนเรื่องสิทธิ การสอนเรื่องศีล เรื่องธรรม ต้องละเอียดอ่อน ใช้ศัพท์ที่ไม่เหมือนผู้ใหญ่ แม่ไปสอนเด็กในชั้นอนุบาลศีลห้าก็สอนได้ แต่ต้องมีวิธีการ เช่น ศีลข้อ 1 อย่าบอกตรง ๆ ว่า ห้ามฆ่าสัตว์ เพราะเด็กอาจจะไปทำร้ายสัตว์แทน ต้องบอกว่าเมื่อฆ่าก็ยังไม่ได้อะไร ทำร้ายก็ผิดด้วย สิทธิมนุษยชนศึกษาต้องสอนกันในทำนองนี้เพื่อให้เด็กเข้าใจ

สิทธิมนุษยชนศึกษาปัจจัยสู่เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs)

นอกจากนั้นยังมีหลักสูตรสิทธิมนุษยชนศึกษาในกระบวนการยุติธรรมสำหรับบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม ทั้งตำรวจ ทนายความ พนักงาน อัยการ ผู้พิพากษา เจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ เจ้าหน้าที่ปกครอง ซึ่งเป็นผู้บังคับใช้กฎหมายตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ ปลายน้ำ และหลักสูตรสิทธิมนุษยชนศึกษาสำหรับภาคธุรกิจ ซึ่งหลายคนนึกว่าสิทธิมนุษยชนจะมีเฉพาะข้าราชการ พ่อค่านักธุรกิจไม่มีความเกี่ยวข้อง แต่แท้จริงแล้วยังทำมาค้าขายยังต้องรู้จักสิทธิมนุษยชน และยังมีสิทธิมนุษยชนศึกษาสำหรับนักบริหารระดับสูง ผมยินดีและดีใจมากที่ได้ทราบว่าคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้จัดทำหลักสูตรสิทธิมนุษยชนศึกษาครอบคลุม

ทั้งหมดแล้ว และส่งมอบให้กับหน่วยงานต่าง ๆ รับไปพิจารณา ซึ่งท่านอาจนำไปปรับปรุง ประยุกต์ใช้ ท่านอาจจะทำได้ได้ดีเก่งกว่าที่เราคิดกันมา แต่ขอให้สิ่งเหล่านี้ได้ถ่ายทอดไปในสังคมไทย และสิ่งเหล่านี้ยังตรงกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนแห่งสหประชาชาติ (Sustainable Development gGoal: SDGs) ซึ่งมี 17 เป้าหมาย โดยเรื่องสิทธิมนุษยชนกระจายอยู่ในทุกเป้าหมาย และประเทศไทยเป็นประเทศสมาชิกที่ลงนามใน SDGs นั้นแปลว่าต้องปฏิบัติตาม และสมาชิกละตินจะต้องบรรลุเป้าหมาย SDGs ให้ได้ภายใน 10 ปี หรือ ภายในปี 2573 (ค.ศ. 2030) แปลว่า การจัดหลักสูตรสิทธิมนุษยชนศึกษาจะเป็น 1 ในหลายเรื่องและเป็นบันไดขั้นหนึ่งที่จะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนในอีก 10 ปีข้างหน้า

ความสำคัญของสิทธิมนุษยชนศึกษา กับการสร้างสังคมแห่งความผาสุก

รัฐบาลต้องขอบคุณผู้เกี่ยวข้อง และยินดีเป็นทวีคูณเมื่อรู้ว่าสิ่งเหล่านี้จะลงสู่โรงเรียนในประเทศไทยโดยเฉพาะโรงเรียนในกำกับของกระทรวงศึกษาธิการกว่า 30,000 แห่ง มีบุคลากรทางการศึกษากว่า 400,000 คน ซึ่งทำหน้าที่สนับสนุนและให้การศึกษาระดับขั้นพื้นฐานแก่เด็กนักเรียนในประเทศกว่า 7,000,000 คน ถ้าหากคนเหล่านี้มีโอกาสดำเนินชีวิตได้สัมผัส ได้เรียนเรื่องสิทธิมนุษยชนศึกษาไว้จะเป็นเรื่องที่ดียิ่งแน่นอนว่าเรื่องที่จะต้องเรียนมีมากมายทั้งเรื่องวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี สิ่งแวดล้อม แต่อย่าลืมเรียนเรื่องสิทธิมนุษยชนเพราะจะแทรกอยู่ในเรื่องเหล่านั้นทุกเรื่อง

การเรียนรู้เรื่องสิทธิมนุษยชนนั้น หลายคนนั้นบอกว่ายากไปสอนกันมาก เพราะจะทำให้คนหัวแข็ง เจ้าถ้อยหมอความ เลียดคำ ไม่ตกปาก ซึ่งไม่เป็นความจริง เพราะหากสอนผิดก็จะเป็นเช่นดั่งว่าแต่ความเป็นจริงคือเมื่อเราเข้าใจว่าสิทธิมนุษยชนคืออะไร นั่นคือเราเข้าใจว่าเราเป็นมนุษย์ คนอื่นเขาก็เป็นมนุษย์ เราต่างมีสิทธิมนุษยชนเช่นเดียวกัน เรามีหน้าที่มนุษยชนต่อเราฉันใด เราก็มีหน้าที่มนุษยชนต่อเขาด้วยฉันนั้น ความเข้าใจที่ถูกทางเหล่านี้ต่างหากที่จะทำให้เกิดสันติวิธี เกิดความสามัคคี ประองตอง เห็นอกเห็นใจ และเกิดความรู้สึกร่วมกันฉันมิตร ซึ่งจะทำให้คนรู้สึกห่วงหาอาทรสิทธิมนุษยชนและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิมนุษยชนศึกษาจึงไม่ใช่สิ่งที่ทำให้คนหัวแข็ง แต่หากเป็นการเรียนการสอนให้รู้สึกว่าเขาเป็นคน เขาก็คน เขามีหน้าที่ในความเป็นมนุษย์ต่อเรา เขามีหน้าที่ต่อเขาในความเป็นมนุษย์ จะทำมีความเกรงใจ ความรักใคร่ โลกทั้งผองก็จะเป็นพี่น้องกัน เพราะเป็นมนุษย์ด้วยกัน การสอนสิทธิมนุษยชนที่ถูกทางจะต้องนำไปสู่เป้าหมายอย่างนี้

ชวนศึกษา

คู่มือการจัดการเรียนรู้สิทธิมนุษยชนศึกษาขั้นพื้นฐาน
และหลักสูตรสิทธิมนุษยชนศึกษาสำหรับกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลาย

คู่มือการจัดการเรียนรู้สิทธิมนุษยชนศึกษาขั้นพื้นฐาน (5 ช่วงชั้น)

คู่มือการจัดการเรียนรู้สิทธิมนุษยชนศึกษาระดับปฐมวัย

คู่มือการจัดการเรียนรู้สิทธิมนุษยชนศึกษาระดับประถมศึกษาตอนต้น

คู่มือการจัดการเรียนรู้สิทธิมนุษยชนศึกษาระดับประถมศึกษาตอนปลาย

คู่มือการจัดการเรียนรู้สิทธิมนุษยชนศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

คู่มือการจัดการเรียนรู้สิทธิมนุษยชนศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

หลักสูตรสิทธิมนุษยชนศึกษาสำหรับกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลาย

หลักสูตรสิทธิมนุษยชนศึกษาขั้นพื้นฐาน

หลักสูตรพื้นฐานเรื่องสิทธิมนุษยชนสำหรับฝึกอบรมบุคลากรภาครัฐ นิสิต นักศึกษา รวมถึงประชาชนทั่วไป ประกอบด้วยเนื้อหา เช่น พัฒนาการ ความรู้พื้นฐานด้านสิทธิมนุษยชน พันธกรณีระหว่างประเทศ ที่ทำให้เข้าใจและตระหนักถึงหลักสิทธิมนุษยชนในภาพกว้าง

หลักสูตรสิทธิมนุษยชนศึกษาในกระบวนการยุติธรรม

หลักสูตรเกี่ยวกับสิทธิในกระบวนการยุติธรรมสำหรับฝึกอบรมบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม เช่น ผู้พิพากษา พนักงานอัยการ เจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมาย ทั้ง ทหาร ตำรวจ และฝ่ายปกครอง เพื่อให้ตระหนักถึงการปฏิบัติงานที่คำนึงถึงหลักสิทธิมนุษยชน

หลักสูตรธุรกิจกับสิทธิมนุษยชนสำหรับรัฐวิสาหกิจ

หลักสูตรที่ช่วยส่งเสริมความรู้ความเข้าใจในการดำเนินธุรกิจตามหลักการพัฒนาที่ยั่งยืนและหลักการชี้แนะว่าด้วยธุรกิจกับสิทธิมนุษยชนของสหประชาชาติ สำหรับฝึกอบรมบุคลากรในภาครัฐวิสาหกิจและรัฐวิสาหกิจเพื่อให้เห็นประโยชน์ ตระหนักถึงความสำคัญ และเป็นต้นแบบในการดำเนินธุรกิจที่เคารพสิทธิมนุษยชน

‘คู่มือสิทธิมนุษยชนศึกษาสำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐในจังหวัดชายแดนภาคใต้’ ให้แก่เจ้าหน้าที่ของรัฐฝ่ายความมั่นคง

เป็นที่ทราบกันดีว่าพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งครอบคลุมพื้นที่จังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส และบางอำเภอของจังหวัดสงขลามีความไม่สงบเกิดขึ้นต่อเนื่อง ซึ่งได้สร้างความสูญเสียต่อชีวิตร่างกายและทรัพย์สินของประชาชน และเจ้าหน้าที่ของรัฐในพื้นที่ เป็นเหตุให้ที่ผ่านมารัฐประกาศใช้กฎอัยการศึกและกฎหมายเกี่ยวกับการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉินในพื้นที่ เพื่อให้เจ้าหน้าที่สามารถดำเนินการป้องกันและระงับเหตุได้อย่างทันท่วงที ขณะเดียวกัน การปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายเกี่ยวกับความมั่นคงดังกล่าว อันเป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลนำไปสู่ความสูญเสียต่อการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน ไม่ว่าจะเป็นการกระทำที่อาจขัดต่อกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (ICCPR) และอนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการประติบัติหรือการลงโทษอื่นที่โหดร้ายไร้มนุษยธรรมหรือที่ย่ำยีศักดิ์ศรี (CAT) ซึ่งประเทศไทยเป็นภาคี และมีพันธกรณีจะต้องปฏิบัติตาม

ดังนั้น เพื่อเป็นการสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ต่อการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับความมั่นคงซึ่งต้องคำนึงถึงหลักสิทธิมนุษยชนและกฎหมายอื่น ๆ ประกอบกัน และไม่เป็นการกระทบต่อสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ จึงได้จัดทำ ‘คู่มือสิทธิมนุษยชนศึกษาสำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐ

ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้’ โดยความร่วมมือของคณะทำงานซึ่งประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิทั้งจากหน่วยงานรัฐฝ่ายความมั่นคงและภาคประชาสังคม ขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เจ้าหน้าที่ของรัฐและประชาชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ได้รับการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจต่อแนวปฏิบัติที่เกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมายความมั่นคงโดยคำนึงถึงหลักสิทธิมนุษยชน ซึ่งคู่มือดังกล่าวประกอบด้วยเนื้อหา เช่น หลักการและหลักกฎหมายเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน มาตรฐานสิทธิมนุษยชนสากลหน้าที่ของรัฐและแนวทางการช่วยเหลือเยียวยาผู้ถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน

ทั้งนี้ เมื่อวันที่ 30 มกราคม 2563 ในการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ให้แก่เจ้าหน้าที่ของรัฐฝ่ายความมั่นคง ณ โรงแรมซี.เอส. ปัตตานี จังหวัดปัตตานี นายวัส ติงสมิตร ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ได้ส่งมอบ ‘คู่มือสิทธิมนุษยชนศึกษาสำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐและประชาชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้’ ให้แก่ พันเอกอาทิตย์ อรุณโชติ หัวหน้ากองกฎหมายและสิทธิมนุษยชน ผู้แทนกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน (กอ.รมน.) ภาค 4 ส่วนหน้า เพื่อให้หน่วยงานฝ่ายความมั่นคงได้นำคู่มือดังกล่าวไปปรับใช้กับการปฏิบัติหน้าที่ อันจะนำไปสู่การลดความเสี่ยงเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิมนุษยชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ต่อไป

คู่มือ
สิทธิมนุษยชนศึกษา
สำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐ
ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

สำนักงาน
คณะกรรมการ
สิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
OFFICE OF
THE NATIONAL
HUMAN RIGHTS
COMMISSION
OF THAILAND

ดาวน์โหลดคู่มือฯ ได้ที่

กสม. จับมือ ม.บูรพาขับเคลื่อนสิทธิมนุษยชนศึกษาและดูแลผู้ได้รับผลกระทบจาก EEC

วันที่ 17 มกราคม 2563 นางภิรมย์ ศรีประเสริฐ กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในฐานะประธานกรรมการอำนวยการศูนย์ศึกษาและประสานงานด้านสิทธิมนุษยชนภาคตะวันออก ร่วมประชุมคณะกรรมการอำนวยการศูนย์ศึกษาภาคตะวันออก โดยมีอาจารย์สมคิด เพชรประเสริฐ รองคณบดีคณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ ผศ.โอฬาร ถิ่นบางเตียว อาจารย์ประจำคณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา และนายสมนึก จงมีวสิน ผู้แทนเครือข่ายประชาชนภาคตะวันออก เข้าร่วม ในการนี้ ที่ประชุมได้หารือถึงแนวทางการแก้ไขปัญหาผลกระทบของชุมชนจากโครงการพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจภาคตะวันออก (EEC) และการขับเคลื่อนสิทธิมนุษยชนศึกษาในภูมิภาค ณ คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา จังหวัดชลบุรี

กสม. อาวีวรรณ ร่วมพิธีมอบรางวัลสื่อมวลชนเพื่อสิทธิมนุษยชน ประจำปี 2562

วันที่ 22 มกราคม 2563 นางสาวอาวีวรรณ จตุทอง กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ร่วมงานมอบรางวัลสื่อมวลชนเพื่อสิทธิมนุษยชน ประจำปี 2562 (Media Awards 2019) จัดโดยแอมเนสตี้ อินเตอร์เนชั่นแนล ประเทศไทย รางวัลดังกล่าวมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความตระหนักให้กับคนในสังคม รวมทั้งสนับสนุนและสร้างกำลังใจให้แก่สื่อมวลชนที่ทำหน้าที่ในการนำเสนอข่าวสารอย่างคำนึงถึงการเคารพ ส่งเสริม และปกป้องสิทธิมนุษยชนในประเทศไทย ณ โรงแรมอวานี ริเวอร์ไซด์ ถนนเจริญนคร เขตธนบุรี กรุงเทพฯ

กสม. สมณ์ ลงพื้นที่ตรวจสอบเรื่องร้องเรียนกรณีโครงการพัฒนาในจังหวัดสงขลา

วันที่ 22-23 มกราคม 2563 นายสมณ์ พรหมรส กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พร้อมด้วยพนักงานเจ้าหน้าที่ ลงพื้นที่ตรวจสอบข้อเท็จจริงในพื้นที่จังหวัดสงขลา รวม 2 กรณี ได้แก่ (1) กรณีกล่าวอ้างว่าหน่วยงานของรัฐไม่รับฟังความเห็นและข้อเสนอแนะของประชาชน ซึ่งอาจได้รับผลกระทบจากโครงการเคเบิลเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ - ญี่ปุ่น 2 และ (2) กรณีขอให้ตรวจสอบกระบวนการรับฟังความคิดเห็นและการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา ตามโครงการ 'เมืองต้นแบบอุตสาหกรรมก้าวหน้าแห่งอนาคต' โดยได้เชิญบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับคำร้องทั้งสองกรณี เข้าร่วมประชุมเพื่อให้ข้อเท็จจริงประกอบการตรวจสอบ ณ ห้องประชุมศาลากลางจังหวัดสงขลา อำเภอเมืองสงขลา จังหวัดสงขลา

ป.ร. กสม. ประชุมเชิงปฏิบัติการว่าด้วยการประเมินสถานะของสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ณ รัฐกาตาร์

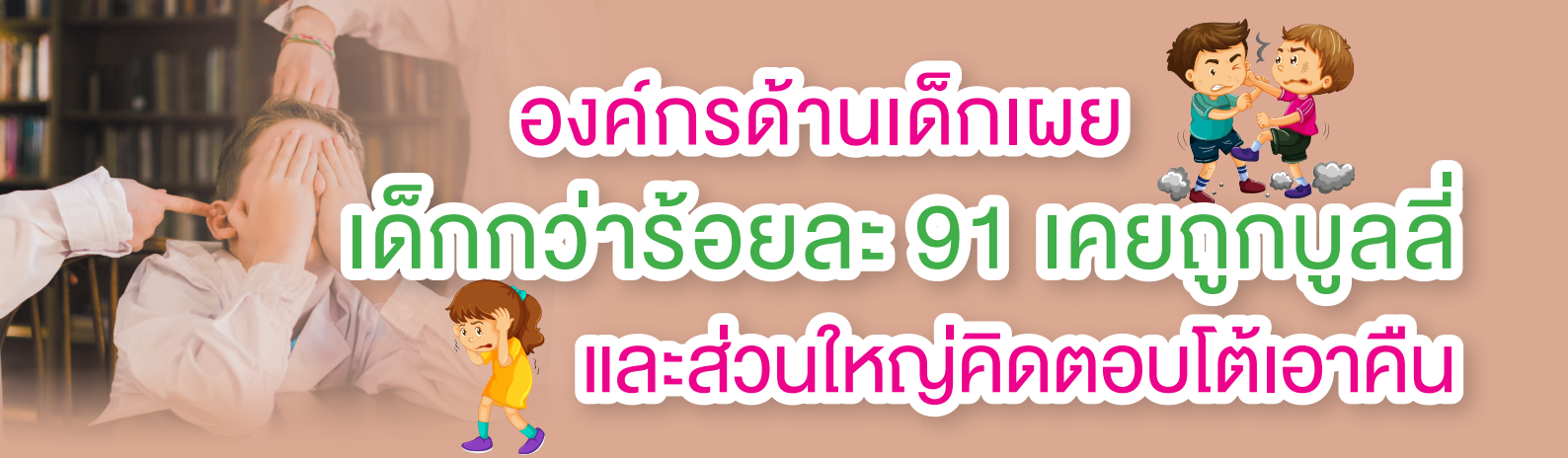
วันที่ 20 - 22 มกราคม 2563 นายวัส ติงสมิตร ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการว่าด้วยการประเมินสถานะของสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ปี 2563 (2020 National Human Rights Institutions Accreditation Workshop) ณ กรุงโดฮา รัฐกาตาร์ จัดโดยกรอบความร่วมมือระหว่างสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก (APF) โดยมีสมาชิกสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิกอีก 9 ประเทศ ได้แก่ มองโกเลีย เกาหลี ซามัว นิวซีแลนด์ มาเลเซีย อิรัก อุซเบกิสถาน คูเวต และปาเลสไตน์ เข้าร่วมประชุม ในการนี้ นายวัสได้เข้าหารือเรื่องการขอคืนสถานะ A กับ Dr. Ali Bin Samikh Al Marri เลขาธิการของพันธมิตรระดับโลกว่าด้วยสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ (GANHRI) ด้วย

กสม. จัดอบรมวิทยากรกระบวนการเพื่อขับเคลื่อนคู่มือสิทธิมนุษยชนศึกษาในพื้นที่ภาคใต้ตอนบน

วันที่ 30 - 31 มกราคม 2563 นายสุวัฒน์ เทพอารักษ์ กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เป็นประธานเปิดการอบรมเชิงปฏิบัติการวิทยากรกระบวนการ (Training of Trainers) ด้านสิทธิมนุษยชนให้แก่ครู อาจารย์ในพื้นที่ 7 จังหวัดภาคใต้ตอนบนครอบคลุมตั้งแต่ระดับชั้นปฐมวัย - มัธยมศึกษาตอนปลาย รวมทั้งสิ้น 59 คน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ครูผู้สอนในทุกระดับชั้นมีความรู้ ความเข้าใจ ในเรื่องสิทธิมนุษยชน และสามารถนำคู่มือการจัดการเรียนรู้สิทธิมนุษยชนศึกษาขั้นพื้นฐานไปประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนได้ ในการนี้ นางสาวอาวีวรรณ จตุทอง กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เข้าร่วมด้วย ณ โรงแรมแก้วสมุย รีสอร์ท จังหวัดสุราษฎร์ธานี

องค์กรด้านเด็กเผย เด็กกว่าร้อยละ 91 เคยถูกบูลลี่ และส่วนใหญ่คิดตอบโต้เอาคืน

9 มกราคม 2563 เครือข่ายนักกฎหมายเพื่อเด็กและเยาวชน เปิดเผยผลสำรวจความคิดเห็นเรื่อง ‘**บูลลี่ กลั่นแกล้ง ความรุนแรงในสถานศึกษา**’ ในกลุ่มเด็ก อายุ 10 - 15 ปี จาก 15 โรงเรียน พบว่า ร้อยละ 91.79 เคยถูกกลั่นแกล้ง ส่วนวิธีที่ใช้กลั่นแกล้งมากที่สุด คือ การตบหัว ร้อยละ 62.07 รองลงมา ล้อบุพการี ร้อยละ 43.57 พูดจาเหยียดหยาม ร้อยละ 41.78 และอื่น ๆ เช่น นินทา ด่าทอ ชกต่อย ล้อปมด้อย พูดเชิงให้ร้าย เสียตสี กลั่นแกล้งในสื่อออนไลน์ นอกจากนี้ 1 ใน 3 หรือ ร้อยละ 35.33 ระบุว่า เคยถูกกลั่นแกล้งประมาณ เทอมละ 2 ครั้ง และที่น่าเป็นห่วงคือ 1 ใน 4 หรือ ร้อยละ 24.86 ของเด็กเหล่านี้ถูกกลั่นแกล้งโดยเพื่อน รุ่นพี่ และรุ่นน้องมากถึงสัปดาห์ละ 3 - 4 ครั้ง

นอกจากนี้เครือข่ายฯ เปิดเผยว่า เด็ก ๆ ร้อยละ 68.93 มองว่า การกลั่นแกล้งถือเป็น ความรุนแรงอย่างหนึ่ง และผลกระทบที่เห็น ได้ชัด คือ ร้อยละ 42.86 คิดจะโต้ตอบเอาคืน ร้อยละ 26.33 มีความเครียด ร้อยละ 18.2 ไม่มีสมาธิ

กับการเรียน ร้อยละ 15.73 ไม่อยากไปโรงเรียน ร้อยละ 15.6 เกือบตัว และร้อยละ 13.4 ซึมเศร้า โดยเด็ก ๆ ต้องการให้โรงเรียน มีบทลงโทษที่ชัดเจนกับผู้ทีกลั่นแกล้ง และมีครูที่คอยให้ คำปรึกษาหรือจัดกิจกรรมสร้างความเข้าใจเรื่องการกลั่นแกล้ง ซึ่งเป็นเรื่องที่ไม่ถูกต้อง

ทั้งนี้ เครือข่ายฯ เสนอให้ สังคมไทยหันมาให้ความสำคัญกับเรื่องการกลั่นแกล้ง โดยไม่มองเป็นเพียง เรื่องของเด็ก ๆ แล้วปล่อยผ่าน แต่ควรสร้างกระบวนการ เรียนรู้ที่ถูกต้องโดยปลูกฝังเรื่องการเคารพสิทธิในเนื้อตัว ร่างกาย การให้เกียรติกัน ทั้งในระดับครอบครัวและในสถานศึกษา

ขณะที่กระทรวงศึกษาธิการควรกำหนดให้สถานศึกษา มีช่องทางให้เด็ก ๆ สามารถบอกเล่า ปัญหาเพื่อขอความช่วยเหลืออย่างเป็นมิตร และปิดเป็นความลับได้ หรืออาจใช้กลไก ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 ในการช่วยเหลือและแก้ไขต่อไปอย่างเป็นระบบ

ที่มา : ประชาไท

กรุณาส่ง

รู้สิทธิ รักสิทธิ ไม่ละเมิดสิทธิ

ชำระค่าบริการเป็นเงินเชื่อ
ใบอนุญาตเลขที่ 9/2552
ปณ.ศ.ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ

สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา 5 ธันวาคม 2550

อาคารรัฐประศาสนภักดี (อาคารบี) ชั้น 6-7 ฝั่งทิศใต้ ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ 10210

อ่านมุมมองสิทธิฉบับออนไลน์

จัดพิมพ์เผยแพร่โดย สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

หากต้องการข้อมูล ข้อเสนอแนะและขอรับมุมมองสิทธิ ฟรี! ติดต่อ :

สำนักส่งเสริมการเคารพสิทธิมนุษยชน สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา อาคารรัฐประศาสนภักดี ชั้น 6 และ 7 ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง

เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ 10210 โทรศัพท์ 0 2141 3932, 0 2141 3920 โทรสาร 0 2143 9575

ขอความกรุณาตอบแบบประเมินออนไลน์